

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Lauhanen, R., Laasasenaho, K., Laakso, A., Lohila, A., Siira, O.-P., Lampimäki, M., Minkkinen, K., Ojanen, P., Haapanala, S., & Marttila, H. (2023). Ennallistamisesta uutta liiketoimintaa. *Koneyrittäjä*, 54(1), 40–41.

Ennallistamisesta uutta liiketoimintaa

Parhailaan keskustellaan aktiivisesti EU:n ennallistamisasetuksen käytännön toimista ja vaikutuksista osana EU:n biodiversiteettistrategiaa. Suomen osalta asiassa on ilmennyt myös huolta alan työpaikoista ja vientituloista. On myös tarpeen pohtia, saavatko koneyritykset ennallistamisesta uutta liiketoimintaa.

Suomen turvemaiden käyttö on keskiössä. Kuva Huittisten Lauhansuolta. (Risto Lauhanen, SeAMK).

Kesäkuussa 2022 annetun EU:n ennallistamisasetuksen kautta tavoitteena on ennallistaa jopa 30% maanosan maa- ja vesiekosysteemeistä. Tavoite on kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä. Huoli luontokadosta ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ovat yhteisiä asioita, eivätkä ne onnistu ilman laajaa yhteiskunnallista päätöksentekoa ja osallistamista.

Luonnonvarakeskus (Luke) arvioi kuluvan vuoden tammikuussa ennallistamisasetuksen maksavan Suomelle 13-19 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä. Arvioissa on kuitenkin epävarmuutta. Metssissä suurimmat ennallistamistarpeet ovat luonnonmetsissä, tunturikoivikoissa sekä lehdoissa ja harjumetsissä Luken mukaan. Näin ollen perinteiset talousmetsät olisivat pääkohteiden ulkopuolella.

Lisäksi YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolten 15. kokous, COP15 järjestettiin Kanadan Montrealissa viime vuoden joulukuussa. Kokouksessa päätettiin tavoitteista, joilla estetään luonnon köyhtymistä ja lisätään luonnon monimuotoisuutta. Neuvotteluissa mm. hyväksyttiin neljä pitkän tähtäimen päämäärää vuoteen 2050 sekä 23 tavoitetta vuoteen 2030 mennessä neljän päämäärän edistämiseksi. Päämäärät ottavat huomioon mm. luonnon monimuotoisuuden suojelun maa- ja vesiekosysteemeissä sekä geenivarojen käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukaisen jaon. Toiminnan rahoitus on turvattu ja varmistettava, jotta luonnon monimuotoisuus on osa kaikkia politiikan ja yhteiskunnan osa-alueita.

Ympäristöministeriön toimenpideohjelmalla mainitaan ainakin suo-ojien tukkiminen, joki- ja puroomien palauttaminen kohti luonnontilaa, laidunnuksen palauttaminen perinteisesti laidunkäytössä olleille alueille ja kuusten poistaminen lehdoista. Kun osa EU-maista on hävittänyt suurimman osan luonnonmetsistään, niin varsinkin Suomen metsät ovat osaltaan nousseet keskiön ennallistamiskeskusteluissa.

Ennallistamisen vaikutukset eivät ole kuitenkaan helppoja kysymyksiä, koska ne ovat kokonaisvaltaisia. Päätöksenteossa on huomi-

oitava kokonaiskestävyys. Vaik-kei EU:lla ole omaa metsäpolitiikkaa, niin ennallistamisasetuksen lisäksi mm. RED III -energiadirektiivi, taksonomialuokitus, "Do no significant harm" -periaate (DNSH) ja maankäyttösektorin hiilinielujen vahvistaminen vaikuttavat jatkossa muodossa tai toisessa myös metsien käyttöön.

Tavoitteet voivat olla myös osin ristiriitaisia. Ennallistamisen vaihtoehtoiskustannus voi olla metsien hiilinielun pienentyminen. Jos esimerkiksi ojitettu karu räme ennallistetaan metsän avohakkuulla, puuston hiilinielu ja -varasto pienenevät, mutta turpeen hiilinielun ja -varaston pitäisi olla turvattu.

Ennallistamisen vaikutusten arviointi tarpeen

Lehtojen osuus Suomen metsäalasta on vain noin prosentti. Kuusettuminen uhkaa lehtojamme mm. kaupunkirakentamisen lisäksi. Jotta esimerkiksi Ruissalon tammimetsät turvataan, pitää varovaisin metsänkäsittelyin hakata kuuset pois. Toisaalla esimerkiksi Punkaharjun tai Pyynikin maisemien säilyttäminen vaatii myös puustonkäsittelyä. Asiassa on kuitenkin myös kääntöpuoli, sillä puulajivalikoiman tietoinen ohjaaminen taloudellisesti alempiarvoisiin lehtipuuihin voi vähentää metsänomistajan tulevaisuuden hakkuutulota.

Luonnonvarakeskus on professori **Anne Tolvasen** johdolla tehnyt arvokasta työtä EU:n ennallistamisasetuksen tiekartan eteen. Luonnonvarakeskuksen mukaan tarvitaan lisää tietoa ennallistettavista luontotyypeistä ja niiden sijainnista sekä ennallistamisen kustannusvaikutuksista. Maanomistajien kannustimet ja työllisyysvaikutukset on tärkeää arvioida huolella.

Metsäsektorilla on edelleen suuri kansantaloudellinen merkitys Suomessa. Lisäksi metsien hakkuuvuoto Suomesta ja EU:sta muihin maihin tulisi estää. Venäjän ja Ukrainan sotatilanteesta on tärkeää ottaa huomioon myös ennallistamistoimien vaikutukset ruokaketjun ja energiasektorin

huoltovarmuuteen ja omavaraisuuteen. Päätöksenteossa on priorisoitava kansallisesti vaikuttavimmat toimet kokonaiskestävyys huomioon ottaen.

Uusien toimintamallien käytönnoton talousvaikutuksia on syytä selvittää. Esimerkiksi perinteinen metsäteollisuuden miljoonan kuution hankintapiiri työllistää noin 50 metsätoimihenkilöä, noin 30 koneketjua ja 60 konekuskia. Likimain 30 puutavara-autoa ja 60 kuljettajaa tarvitaan piiritason puutoimituksiin metsäautotien varsilta tuotantolaitoksille. Miljoonan kuution bruttokantorahatulo on noin 35 miljoonaa euroa aluetalouksille. Tästä noin 8 miljoonaa päättyy vähennysten jälkeen pääomaveroina valtion kassaan.

Uutta liiketoimintaa

Suomessa kaivataan kokonaisvaltaista maankäyttö- ja metsäsektorin ohjelmaa, joka mm. huomioi monitavoitteisen metsien käytön, työllisyyden, talouden ja luontoarvojen turvaamisen sekä ympäristövaikutusten hallinnan kestävä kehityksen mukaisesti. Toimintakentän muutokset vaatii osaamista ja tiedonvaihtoa, joka tukee uuden liiketoiminnan syntymistä. Uuden liiketoiminnan kehittäminen on tärkeää, sillä lisääntyvä sääntely rajoittaa metsänomistajien mahdollisuuksia hyödyntää puuta perinteisillä tavoilla. Uudet tavat hyödyntää metsiä voivat tuoda samanaikaisesti sekä ympäristöhyötyjä että taloudellista tuottoa.

Ennallistaminen voi olla myös jonkun ansiotyö. Ennallistamiskeskustelun keskellä on pohdittava, tarjoaako ennallistaminen uutta liiketoimintaa metsäkonealan ja maarakennusalan yrityksille sekä suunnittelutöitä metsäorganisaatioille ja konsulttiyrityksille. Suomesta löytyy esimerkkejä, joissa kaivinkoneen kuljettaja on tehnyt suon uudistusojituksen ja päässyt myös tukkimaan vuosikymmeniä aiemmin tekemänsä ojat. Tulevaisuudessa koneyritykset voivat erikoistua ennallistamistöihin tai uusiin metsänkäsittelymenetelmiin. Myös tarve uusien työläjien hinnoitteluun kasvaa. Monella alalla

vaativat erikoistyöt tehdään kannattavalla tuntitaksalla.

Käytännön esimerkkejä uuden toiminnan työllistävästä vaikutuksesta on saatu mm. tutkimus- ja kehittämishankkeista. TURNEE-hanke toimii muun muassa Soinin Naarasnevalta Etelä-Pohjanmaalla. Käytännön metsityshanke ja samalla tehtävä tieteellinen tutkimus ovat työllistäneet myös koneyrityksiä. Tutkimuskohteelle ja sen lähelle on tehty sähkökaapelointi, vanhan ojuston kunnostus, noin parinkymmenen hehtaarin puutuhkalannoitus ja metsänistutus männylle.

Toisen asteen konekoulutuksenkin on otettava huomioon alan uudet tuulet. Tarvetta on kehittää erityisesti luonnonvara- ja maarakennusalan koulutusta. Osavaa ja motivoitunutta työvoimaa tarvitaan perinteisen puunkorjuun ja metsänhoitotyön ohella uusien metsänkäsittelymenetelmien käyttöönotossa. Lisäksi turvetuotantoalueiden jälkikäyttötoimet, kosteikkojen perustaminen ja uudenlaiset, ennallistamiskohdeiden metsänkäsittelytoimet vaativat osaavaa työvoimaa.

Maa- ja metsätalousministeriön päärahoittamassa Nappaa hieletä kiinni -ohjelman TURNEE-hankkeessa selvitetään, kuinka paljon maankäyttösektorin päästöjä voitaisiin pienentää reheviä turvemetsiä ennallistamalla, ja toisaalta kuinka paljon hiilinielua voitaisiin kasvattaa metsittämällä tai ennallistamalla käytöstä poistettuja turvetuotantoalueita. Hiiliasioiden lisäksi hanke tutkii turvemaiden vesien suojelua. Tietoa tarvitaan myös metsityksen vaikutuksesta vesien laatuun.

Professori **Annalea Lohila** koordinoi TURNEE-hanketta Helsingin yliopiston INAR-ilmakehätieteiden keskuksessa, jota johtaa akateemikko ja professori **Markku Kulmala**. Hankkeessa ovat mukana lisäksi Helsingin yliopiston metsätieteiden osasto (HY), Oulun yliopisto (OY), Ilmatieteidenlaitos (FMI) sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK). Hanke toimii ajalla 1.3.2021-31.12.2023. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 1,9 miljoonaa euroa.

TEKSTI: RISTO LAUHANEN JA KARI LAASASENAHO (SEAMK), ANTTI LAAKSO (SOININ METSÄNHOITOUHDISTYS), ANNALEA LOHILA, OLLI-PEKKA SIIRA, MARKUS LAMPIMÄKI (INAR), KARI MINKKINEN, PAAVO OJANEN (HY), SAMI HAAPANALA (SUUVILUMI OY) SEKÄ HANNU MARTTILA (OY)